

JOSE FUENTES ALEMANY

(1870 – 1938)

Per Ramón Asensi i Ramón

Passejant pel casc antic de Bétera, ens trobem amb un carreró estret que baixa fins la Plaça del Mercat. Allí, a la cantonada, trobem el nom del carrer: “Calle del Músico José Fuentes”. Si continuem caminant cap a la Plaça de l'Església, paral·lel a aquest primer carrer ens trobem ara amb el carrer dedicat a l'afamat músic i compositor valencià Salvador Giner. Però la pregunta és: Qui va ser aquest altre músic anomenat José Fuentes per a merèixer un carrer al nostre poble?

José Fuentes Alemany va nàixer al 1870. Era el fill major del matrimoni format per José Fuentes Campos (1838-1885) i Rosa Alemany Asensi (1840). Casats al 1868, el matrimoni va tindre huit fills dels quals van sobreviure quatre: José, Antonio Pedro, Lorenzo i Miguel Fuentes Alemany. Eren una família de llauradors del poble que patien de les calamitats de l'època però que, per casualitats de la vida, crearen una nissaga de músics que arriba fins els nostres dies.

Com ja he dit abans, dos carrer paral·lels recorden el nom de dos músics i la realitat és que aquests dos músics, Salvador Giner i José Fuentes, van compartir l'afició per la música a més d'una gran amistat. Salvador Giner va estrenar una de les seues obres a Bétera: el primer *Te Deum* escrit per ell per a dos cors mixtes i orquestra de cambra el 24 de novembre de 1870. Casualment aquest és l'any de naixement de José Fuentes. Per la informació que tenim, el primer contacte de la família Giner amb el nostre poble és conseqüència del brot de Còlera que va patir València l'any 1850. Molts dels veïns de la ciutat buscaren refugi als pobles per intentar evitar el contagi. A partir d'aquest moment, la relació de Salvador Giner i la família

Fuentes fou molt intensa. Salvador Giner es quedava viure en una casa al Carrer de la Puríssima que era i és propietat de la família Fuentes. Es tracta d'un antic corral de la família on feren una casa expressament per acollir a Giner. En aquest

lloc és on va conèixer a José Fuentes, un xiquet prou espavilat que rondava als forasters. Salvador Giner el va agafar baix les seues mans i va exercir de mestre de música de José. Prompte es va adonar que el xiquet reunia sobrades qualitats per arribar a ser un gran músic.

José rebia les seues lliçons de música a Bétera i, quan Salvador Giner estava a València es desplaçava fins allí per continuar amb la seua formació musical. La mort del pare de José a l'any 1885, va truncar les possibilitats professionals del jove aprenent de músic perquè, com a germà major de la família, va haver de fer-se càrrec de les terres per tal de poder subsistir. Salvador Giner va insistir a sa mare per a emportar-se'l a València i que continués amb els seus estudis però les necessitats econòmiques familiars, ho feren impossible.

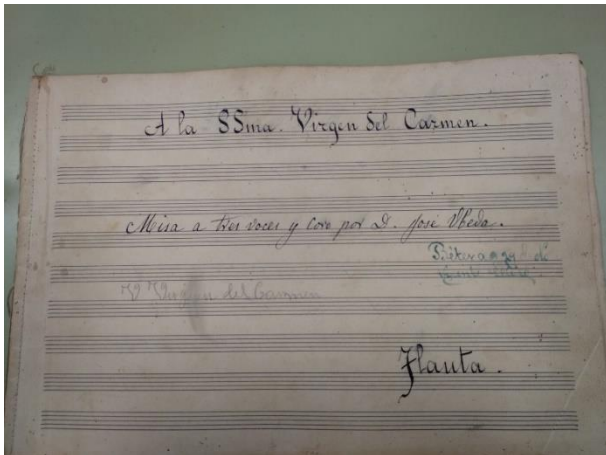
Aquest fet va limitar la seua possible carrera professional dins del món de la música però en cap moment van decaure ni la seua passió ni el seu innat instint musical.

Durant l'epidèmia de Còlera de l'any 1885 que també va arribar fins a Bétera, José Fuentes formava part del cor que anava tots els dies fins al calvari per a cantar pregaries contra el Còlera. La gent contava que destacava la seua veu d'entre tots i que, com no hi havia pràcticament edificacions per la zona, des de molts indrets del poble s'escoltaven els cants i la gent comentava: "Escolteu com canta Petaneta".

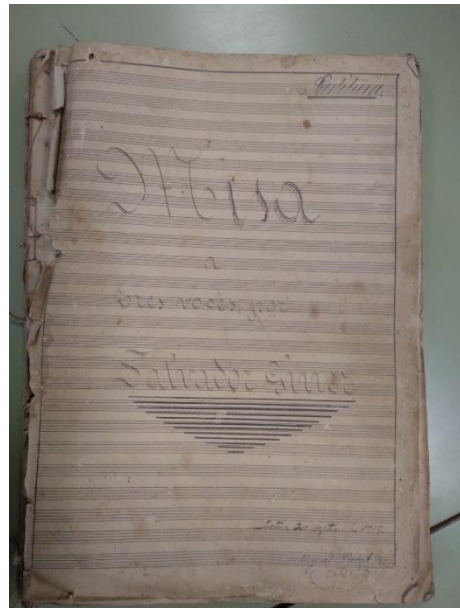
L'afició per la música també esquità als seus germans: Lorenzo ho faria tocant el clarinet, a l'igual que José; i Miguel amb la flauta. Segurament, tots tres formarien part de la primera banda que es va crear a Bétera a finals del segle XIX. Malauradament, la qualitat de l'única foto que disposem de l'època és de tan mala qualitat que la família no pot reconèixer les cares.

José es va casar cap al 1900 amb Vicenta Martínez Ferrer (1873) i, fruit d'aquest matrimoni va tindre tres fills: José (1901), Vicent (1904) i Maria Fuentes Martínez (1907). Com no podia ser d'altra manera, els va inculcar la seua passió per la música i ens trobem que José ja tocava el flautí als quatre anys. Vicent tocava el clarinet. Hem de deixar clar que en aquella època, era molt estrany que cap dona tocara en alguna banda de música. Com a anècdota que remarca l'estreta relació que tenia amb Salvador Giner, s'ha de dir que aquest va assistir a l'enllaç entre José i Vicenta.

José Fuentes va ser director de la Banda de Música i també del Cor. Sembla que l'activitat del Cor era prou gran i era habitual cantar misses amb acompanyament instrumental. Hi havia un grup de músics format per veus mixtes (3 tiples, 2 contralts, 1 tenor i 3 baixos) i instruments (1 flauta, 1 oboè, 2 clarinets, 4 violins, 1 trompa, 1 trompeta, 1 trombó, 1 tuba) i el mestre-director. Aquest grup formà part després de la "Unión Musical Santa Cecilia".

Prova de tot açò és el nombrós material manuscrit que es troba a l'arxiu del Centre Artístic Musical de Bétera, que data principalment de principis del segle XX i que està compost per nombroses misses acompanyades per conjunts instrumentals. Tot aquest material està a falta de ser catalogat i arxivat adequadament. És prou segur que siga l'herència d'aquest cor que dirigia José Fuentes ja que moltes de les partitures duen el segell de la "Unión Musical Santa Cecilia", agrupació que va dirigir ell, o de persones relacionades amb aquesta banda.

José Fuentes Alemany va ser també director de la primera banda del poble, la "Unión Musical Santa Cecilia", agrupació que va patir una escissió cap a 1907 més o menys, baix la direcció de José Fuentes. Ens conten que un grup de músics no estava disposat a acatar les ordres d'un veí del mateix poble i decidiren abandonar l'agrupació i formar una nova banda de música. També té relació la situació política del moment: es crearen dos bàndols i dues bandes, un de progressistes i un de conservadors. És així com ens trobem amb la "Unión Musical Santa Cecilia", més coneguda com "El Poll" i d'ideologia lliberal, i el "Centro Artístico Musical", La Lira, més coneguda com "La Figa" i d'ideologia conservadora.

José Fuentes dirigí la Banda de "El Poll" durant dos períodes: un primer període de 1904 a 1908, i un segon entre 1911 i 1923. En aquest segon moment, és quan al 1918 dirigí l'agrupació en el "XXVI Concurso Regional de Bandas Civiles" a la Plaça de bous de València, que tingué lloc els dies 1 i 2 d'agost.

La banda participà amb quaranta músics a la segona secció del concurs desfilant el primer dia amb la cercavila *Triunfo*, de Poppi. Després, interpretà

com a obra obligada l'Obertura de l'Òpera Còmica *El diablo de Sevilla*, del compositor J. M. Gomis. Del segon dia no s'ha pogut trobar la informació de la cercavila en què desfilà. Sí que sabem que interpretà com a obra de lliure elecció l'Obertura de *El lago de las Hadas*, del compositor Daniel Auber.

No va aconseguir cap premi en aquest concurs.

La banda d'"El Poll" va estar assajant en un primer moment a l'antic Caf  de Felipe (Carrer Major), propietat de Felipe García que, en aquell moment, era el president de la societat. Després passaren a un local de la Plaça del Mercat, propietat de José Fuentes on, precisament, està col·locada la placa amb el nom del seu carrer.

Al 1928, les dues bandes s'unificaren quedant-se amb el nom d'"Unión Musical Santa Cecilia". Durant aquesta etapa, José Fuentes va ser el director de 1929 a 1936.

El moviment musical al nostre poble a finals del segle XIX i principis del XX va ser prou important i tenia un centre de reunió al voltant de la persona de José Fuentes. Aix , era habitual que es reuniren per festes a sa casa personatges del món de la música i de la cultura com Salvador Giner, Manuel Palau, Amancio Amorós, Santiago Aguirre, El Comte Berbedel... Fins i tot Maurice Ravel va ser presentat a José Fuentes en una de les seues visites a València.

el mestre Palau ens deixa l'*Himne a Bétera*, amb lletra de Juan Cervera Aviñó (l'actual és de Francesc Peris i Valls); l'*Himne a les Escoles*, amb lletra de Santiago Aguirre; el *Pasodoble Bétera*, dedicat a Manuel Aloy; altre *Pasodoble*, dedicat a Vicente Aloy, alcalde de Bétera; i la *Cançó del Poble*.

Ens arriba testimoni oral de la família de què José Fuentes va compondre algun tipus d'obra però, malauradament, no ens ha arribat fins als nostres dies cap de les seues obres ni de les seues coses personals. Sols compta la família amb les restes del seu harmòniom i amb una batuta regalada pels seus amics Amorós, Giner, Aguirre...

Va mantenir una relació d'amistat molt gran amb Francisco Martí Estellés, Capellà de l'Asil de les Monges al Castell i organista de l'església de la Puríssima. Els dos van estar molt implicats amb el cor de l'església doncs, un era director i l'altre organista.

José Fuentes Alemany va morir el 28 de setembre de 1938 però la passió per la música a la seua família no va acabar amb ell doncs, els seus fills, néts, besnéts i rebesnéts continuen lligats a aquest món.

El dia 19 de novembre de 1944, el Ple de l'Ajuntament de Bétera, a petició d'un grup de veïns del poble, acorda per unanimitat canviar el nom del carrer "Callejón de la Plaza" pel de "Músico José Fuentes" com a reconeixement per tota una vida dedicada a la Música. El dia 16 d'agost de 1945, va ser inaugurada la placa amb el nom del carrer.

